

Notificació d'incidents en la seguretat del pacient en l'hospitalització d'aguts a Catalunya

Dades de 2018

Agost 2019

Autors

Eulàlia Duatis Alcoverro

Laura Navarro Vila

Glòria Oliva Oliva

Alguns drets reservats

© 2021, Generalitat de Catalunya. Departament de Salut.

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 4.0 Internacional.

La llicència es pot consultar a la [pàgina web de Creative Commons](#)

Edita:

Servei de Promoció de la Qualitat i la Bioètica

Subdirecció general d'Ordenació i Qualitat Sanitàries i Farmacèutiques

Direcció General d'Ordenació i Regulació Sanitària

Primera edició:

Barcelona, maig de 2021.

Assessorament lingüístic:

Servei de Planificació Lingüística del Departament de Salut

URL:

<http://seguretatdelspacients.gencat.cat/ca/inici/>

Disseny de plantilla accessible 1.05:

Oficina de Comunicació. Identitat Corporativa.

Núm. de Registre 90323.

Sumari

1	Introducció i objectiu.....	4
2	Descripció general de les notificacions d'incidents	5
2.1	Notificacions segons la gravetat de l'incident.....	6
2.2	Notificacions segons l'àmbit assistencial.....	7
3	Anàlisi descriptiva dels incidents registrats en l'hospitalització d'aguts	8
3.1	Notificacions segons el tipus d'incident	8
3.2	Descripció de les notificacions d'incidents relacionats amb caigudes	8
3.3	Descripció de les notificacions d'incidents relacionats amb medicaments	10
3.4	Notificacions segons l'àrea hospitalària	15
3.5	Notificacions segons el mes de l'any	19
3.6	Notificacions segons el professional notificador.....	20
3.7	Notificacions segons l'edat del pacient	21
3.8	Notificacions segons la gravetat de l'incident.....	22
3.9	Notificacions segons els factors contribuents	23
3.10	Notificacions segons la probabilitat que es produeixi l'incident	27
3.11	Notificacions segons el risc	27
4	Annexos.....	28
4.1	Gravetat.....	28
4.2	Probabilitat.....	28
4.3	Risc.....	28

1 Introducció i objectiu

Quan parlem d'incidents relacionats amb la seguretat del pacient ens referim a qualsevol esdeveniment o circumstància que ha ocasionat o podria haver ocasionat un dany innecessari i involuntari a un pacient a conseqüència de l'assistència sanitària.

Com cada any, el Servei de Promoció de la Qualitat i la Bioètica elabora un informe on recull i analitza els incidents ocorreguts a la xarxa hospitalària d'utilització pública (XHUP) i consorcis i a l'atenció primària relacionats amb la seguretat dels pacients.

L'objectiu és fer un recull dels incidents que en permeti fer una anàlisi i buscar solucions per tal de reduir-ne el nombre i la freqüència amb la finalitat d'augmentar la seguretat del pacient durant l'assistència sanitària.

El sistema que s'utilitza per fer la notificació d'aquests incidents és el TPSC-Cloud™ (plataforma en línia de *The Patient Safety Company*), el qual es va començar a implantar a finals de l'any 2013. En aquest sistema es poden notificar tot tipus d'incidents relacionats amb la seguretat dels pacients, de manera voluntària, confidencial, anònima i no punitiva.

Les dades que s'analitzen a continuació corresponen a l'any 2018, però cal fer esment al fet que les notificacions analitzades en aquest informe corresponen a les que els gestors de l'eina dels centres han estudiat i ja donen per tancades.

2 Descripció general de les notificacions d'incidents

En data 22 d'agost de 2019 s'ha fet una extracció de dades del sistema corresponent al nombre de notificacions gestionades i tancades que han tingut lloc l'any 2018 que, en aquesta data, han sigut un total de 12.801 notificacions. A la figura 1 s'observa un increment del nombre de notificacions respecte els anys anteriors.

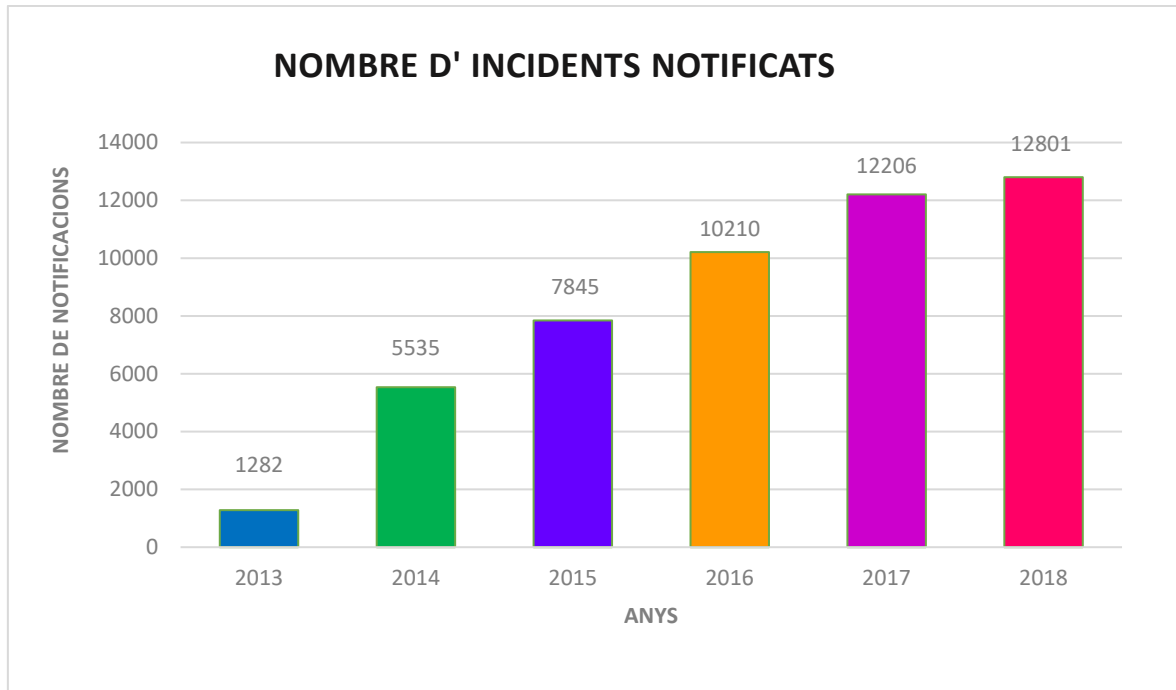

Figura 1. Nombre de notificacions per any

2.1 Notificacions segons la gravetat de l'incident

Durant el 2018 s'han reportat 47 incidents que han ocasionat o han contribuït a la mort del pacient. No obstant això, la majoria dels incidents que es produeixen (5.322) arriben al pacient, però no li produeixen lesió, és a dir, tenen una gravetat mínima ([annex 4.1](#)) (figura 2).

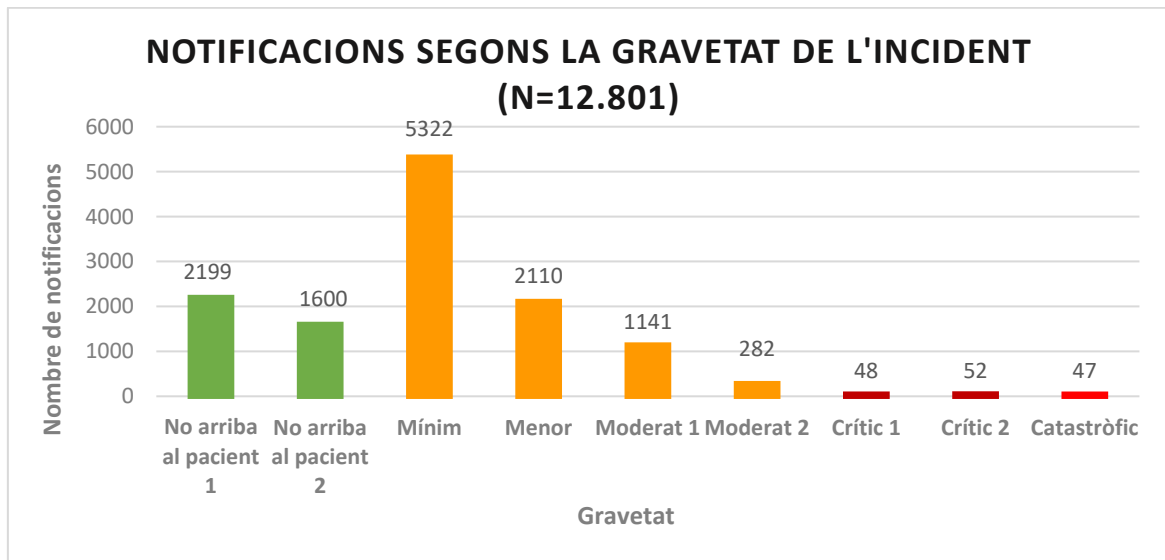

Figura 2. Nombre d'incidents segons la gravetat

Dels 12.801 incidents notificats, 8.855 (58%) arriben al pacient, però no li produeixen dany (figura 3).

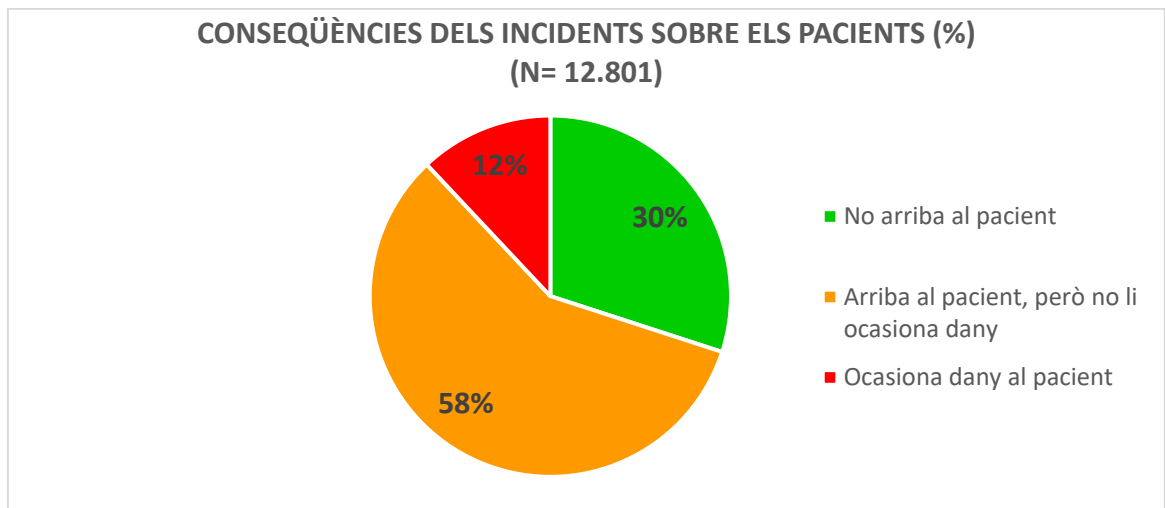

Figura 3. Classificació dels incidents segons les conseqüències sobre els pacients

2.2 Notificacions segons l'àmbit assistencial

A la figura 4 es pot veure el detall de la procedència de les notificacions rebudes durant l'any 2018. Destaquen les fetes des dels hospitals d'aguts (6.879), però s'ha de tenir en compte que les notificacions corresponents a hospitals sociosanitaris i de salut mental són de centres que pertanyen a consorcis sanitaris.

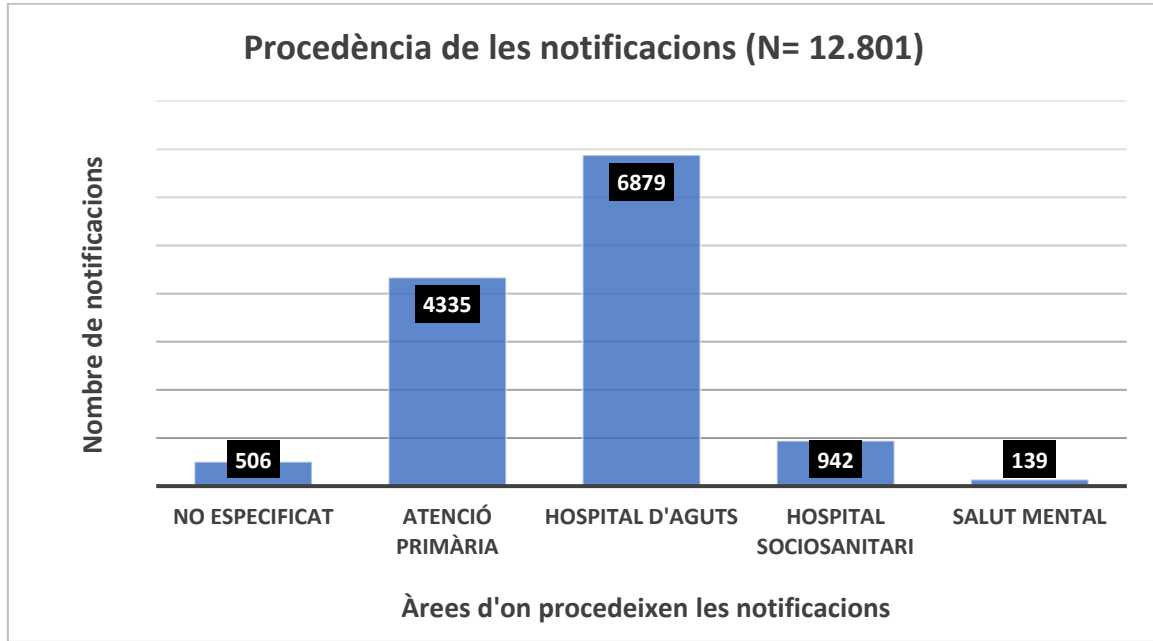

Figura 4. Procedència de les notificacions de l'any 2018

A continuació en aquest informe es presenta l'anàlisi dels incidents que han tingut lloc als hospitals d'aguts durant l'any 2018.

3 Anàlisi descriptiva dels incidents registrats en l'hospitalització d'aguts

3.1 Notificacions segons el tipus d'incident

A la figura 5 es mostren els tipus d'incidents així com el percentatge que representen del total de 6.879 incidents. Igual que a l'any 2017, destaquen les notificacions relacionades amb caigudes (27%) i amb medicació (24%). A continuació se'n fa una anàlisi més exhaustiva d'aquests dos tipus d'incidents pel fet que, en conjunt, representen més del 51% dels incidents notificats.

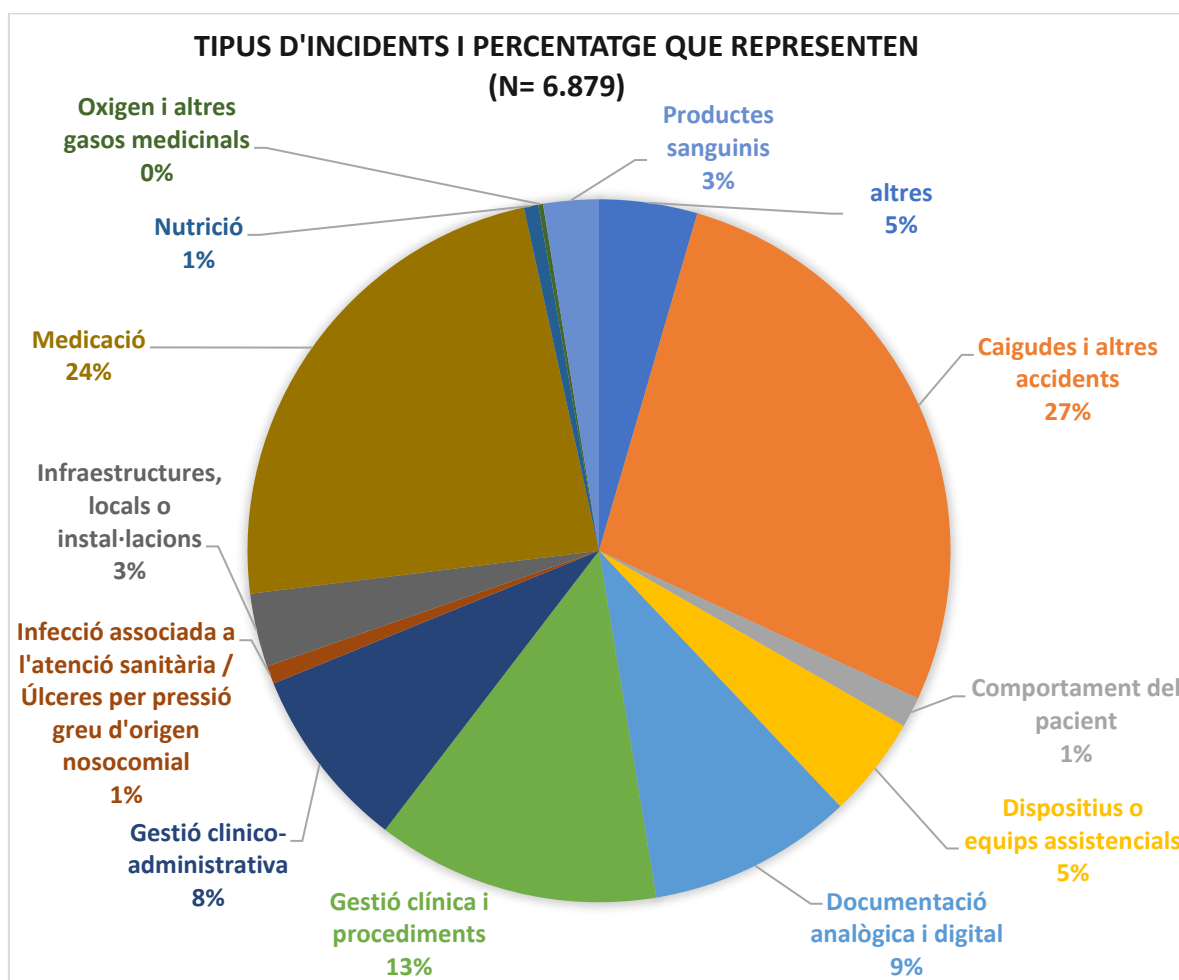

Figura 5. Tipus d'incidents expressats en percentatges

3.2 Descripció de les notificacions d'incidents relacionats amb caigudes

En hospitals d'aguts durant l'any 2018 s'han notificat 1.857 incidents relacionats amb caigudes i altres incidents; representen el 27% del total dels 6.879 incidents notificats.

Elements implicats en les caigudes

A la figura 6 es mostra que els llits són els elements implicats en les caigudes amb major percentatge (26%). Tot i això, gairebé el 50% de les notificacions estan relacionades amb els lavabos, les cadires i el calçat.

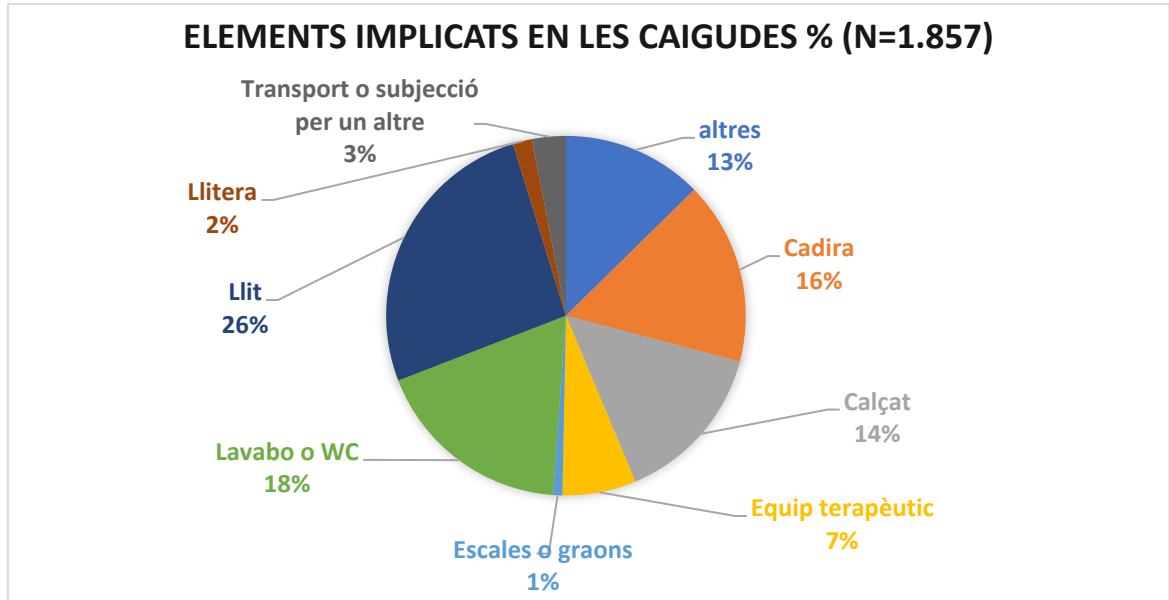

Figura 6. Elements implicats en les caigudes expressats en percentatges

Tipus de caiguda

Les caigudes de cadires, llits o lliteres, juntament amb les causades per la pèrdua d'equilibri, representen el 60% de les notificacions relacionades amb aquest tipus d'incident (figura 7).

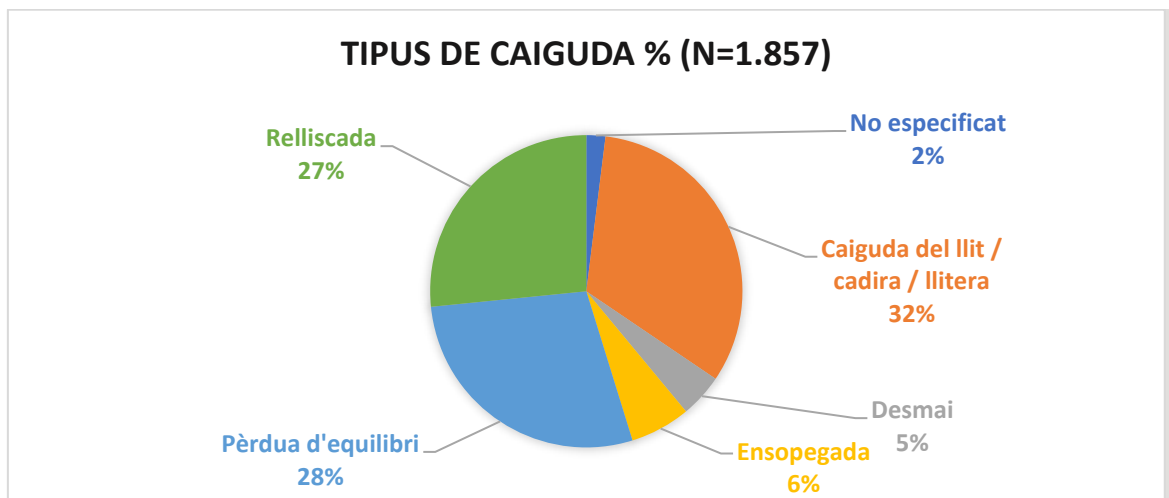

Figura 7. Tipus de caigudes expressades en percentatges

3.3 Descripció de les notificacions d'incidents relacionats amb medicaments

En hospitals d'aguts durant l'any 2018 s'han notificat 1.650 incidents relacionats amb medicaments; representen el 24% del total dels 6.879 incidents notificats.

Notificacions dels incidents relacionats amb medicaments segons el tipus de problema

Les dosis, la freqüència, la velocitat i l'omissió són els problemes majoritàriament relacionats amb els incidents causats per la medicació (28,39%). No obstant això, cal destacar els incidents relacionats amb els medicaments erronis (12,62%) i els relacionats amb la prescripció mèdica incorrecta o la manca d'informació (11,48%) (taula 1).

Taula 1. Tipus de problemes relacionats amb medicaments i percentatge que representen

Tipus de problemes	Percentatge
Dosi / freqüència / velocitat / omisió	28,39
Altres	16,21
Medicament erroni	12,62
Prescripció mèdica incorrecta / manca d'informació	11,48
Duplictat terapèutica	5,32
Pacient equivocat	4,62
Similitud d'envasos	3,88
Via d'administració incorrecta	3,67
Al·lèrgia prèvia o antecedents d'efectes adversos similars	3,23
Prescripció mèdica incompleta	2,70
Etiquetatge incorrecte o equivoc	2,30
Forma farmacèutica errònia	1,86
Noms semblants	1,84
Prescripció mèdica verbal	1,10
Prescripció mèdica il·legible	0,41
Incompliment del pacient	0,19

Notificacions dels incidents relacionats amb medicaments segons l'etapa del circuit en què s'ha produït

En la taula següent es pot veure que més del 40% dels incidents relacionats amb els medicaments es deuen a errades fetes durant la prescripció. L'administració també seria un punt crític en el circuit que segueix el medicament fins que arriba al pacient (26,22%) (taula 2).

Taula 2. Etapes del circuit del medicament i percentatge d'incidents que es van registrar en cada una

Etapes del circuit	Percentatge
Prescripció	41,68
Administració	26,22
Dispensació	9,60
Gestió interna de farmàcia (Subministrament / Preparació / Etiquetatge / Altres)	8,24
Preparat o etiquetatge a l'àrea clínica	4,66
Transcripció	3,82
Validació	1,88
Transició assistencial o conciliació	1,51
Verificació de prescripció incorrecta	1,29
Monitoratge	1,00

Notificacions d'incidents relacionats amb medicaments segons la gravetat de l'incident

La major part d'incidents relacionats amb medicaments no arriben al pacient (50,72%) (**annex 4.1**) (figura 8).

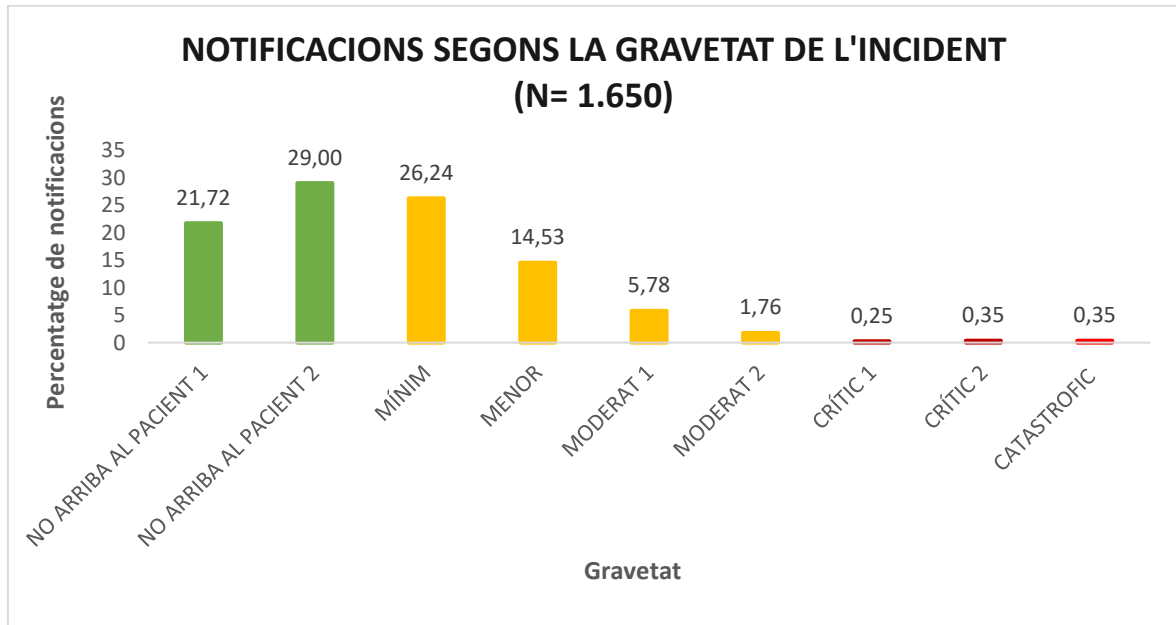

Figura 8. Percentatge d'incidents relacionats amb medicaments en funció de la gravetat

El 8% dels incidents relacionats amb medicaments tenen conseqüències greus. Tot i això, la majoria dels incidents relacionats amb la medicació no arriben als pacients (51%) (figura 9).

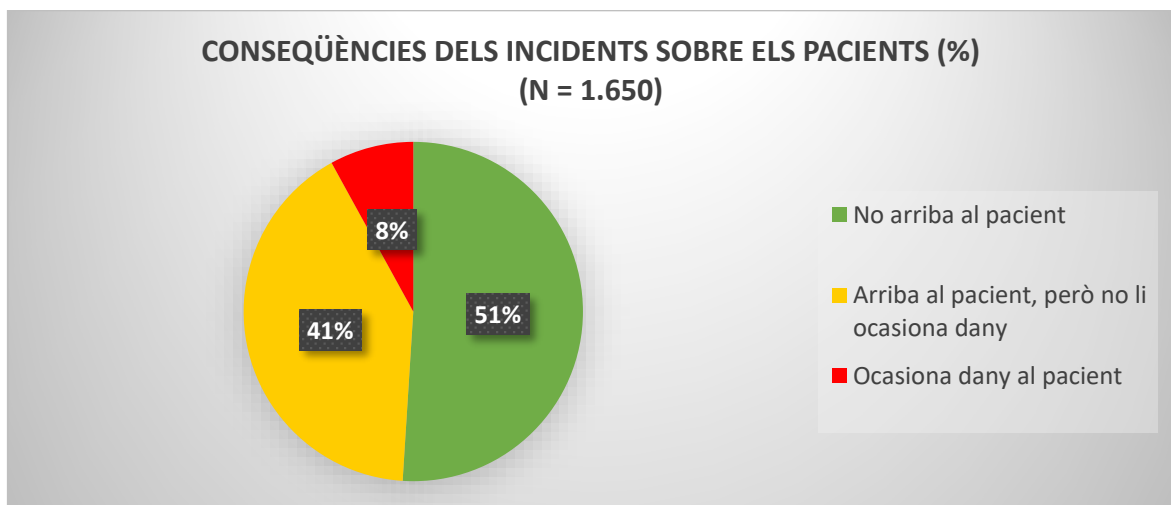

Figura 9. Classificació dels incidents relacionats amb els medicaments segons les conseqüències sobre els pacients expressat en percentatges

Medicaments implicats amb més freqüència en els incidents

El major nombre d'incidents relacionats amb medicaments són causats per antibiòtics (12,36%). Entre aquests els β -lactàmics són els que hi estan implicats amb més freqüència. A continuació, es poden veure els grups de medicaments que segueixen als antibiòtics en nombre de notificacions:

- Heparina i derivats
- Anticoagulants orals
- Insulines i anàlegs
- Antineoplàstics i relacionats
- Opioides

3.4 Notificacions segons l'àrea hospitalària

Dels 6.879 incidents que s'han notificat durant l'any 2018 en l'àmbit hospitalari, la majoria s'han reportat des de les àrees d'hospitalització (71%) (taula 3).

Taula 3. Percentatge de notificacions segons l'àrea hospitalària on s'han produït

Àrea hospitalària	% notificacions
Àrea d'hospitalització	71,14
Àrea d'urgències	10,37
Àrea ambulatoria	8,15
Àrea quirúrgica	7,27
Àrea de serveis centrals i de diagnòstic	2,23
Bloc obstètric	0,85

A la taula 4 es mostren les subàrees hospitalàries de les quals provenen aquestes notificacions. Destaquen les 3.820 notificacions (55,53%) fetes des de les subàrees mèdiques i quirúrgiques.

Taula 4. Percentatge de notificacions segons la subàrea hospitalària on s'han produït

Subàrees hospitalàries	Nombre	%
Mèdiques i quirúrgiques	3.820	55,53
Urgències d'adults	695	10,10
Pacient crític /semicrític	447	6,49
Bloc quirúrgic	465	6,76
Maternoinfantil i neonatologia	237	3,44
Consultes externes	216	3,14
Hospital de dia oncohematològic	215	3,12
Diagnòstic per la imatge	108	1,57
Urgències pediàtriques	72	1,05
Reanimació postquirúrgica	70	1,02
Unitat d'exploració i tractament	68	0,99
Bloc obstètric	65	0,94
Unitat de mitjana estada-convalescència	64	0,93
Hospital de dia mèdic	56	0,81

Unitat de mitjana estada-cures paliatives Sociosanitària	53	0,77
Farmàcia	43	0,63
Rehabilitació	26	0,38
Unitat de subaguts de salut mental	20	0,29
Radioteràpia	19	0,28
Unitat de mitjana i llarga estada de salut mental	17	0,25
Domicili del pacient	12	0,17
Unitat de mitjana estada-polivalent Sociosanitària	12	0,17
Unitat de llarga estada Sociosanitària	10	0,16
Àrea d'hospitalització a domicili	9	0,13
Ambulància	9	0,13
Laboratoris	8	0,12
Oficina de farmàcia	8	0,12
Unitat de diàlisi	8	0,12
Esterilització	6	0,09
Urgències de salut mental	6	0,09
Hospital de dia quirúrgic	5	0,07

Residència de gent gran	4	0,06
Banc de Sang i Teixits	3	0,04
Centre d'atenció primària	2	0,03
Total	6.879	100

3.5 Notificacions segons el mes de l'any

La figura 10 mostra que el major percentatge de notificacions van tenir lloc el mes de maig (9,9%), mentre que el mes d'agost va ser el que va registrar un percentatge menor de notificacions (6,4%).

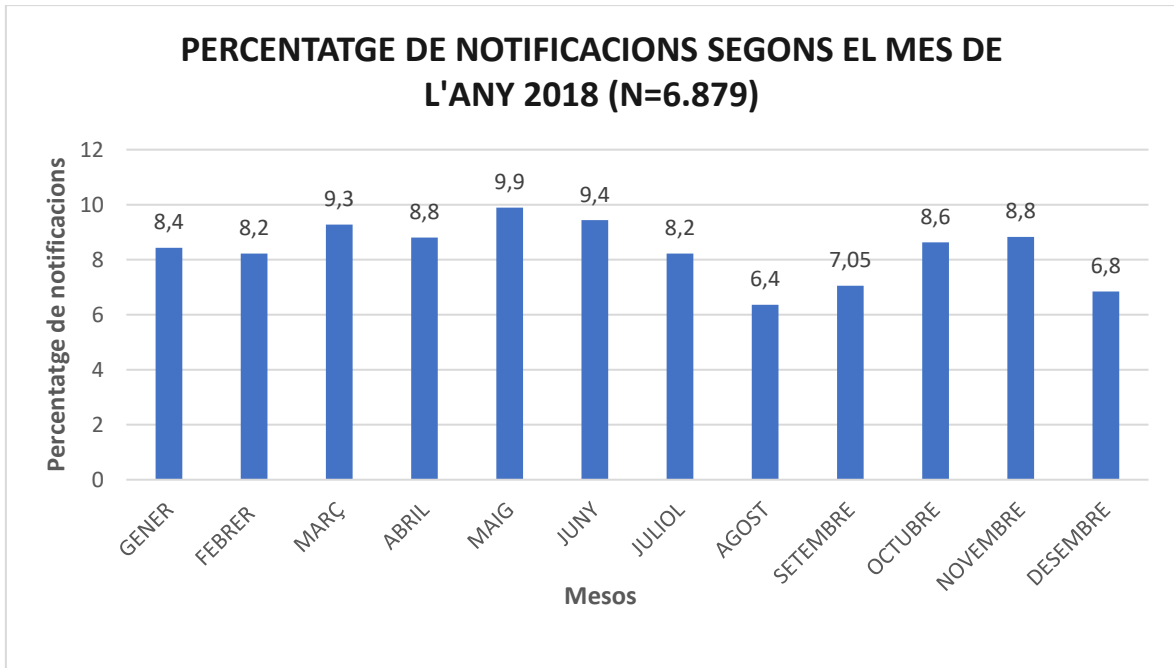

Figura 10. Distribució, en percentatges, de les notificacions rebudes segons el mes de l'any 2018

3.6 Notificacions segons el professional notificador

El gruix de les notificacions estan fetes pels professionals d'infermeria (70%), seguits pels professionals mèdics (9%) i farmacèutics (7%) (figura 11).

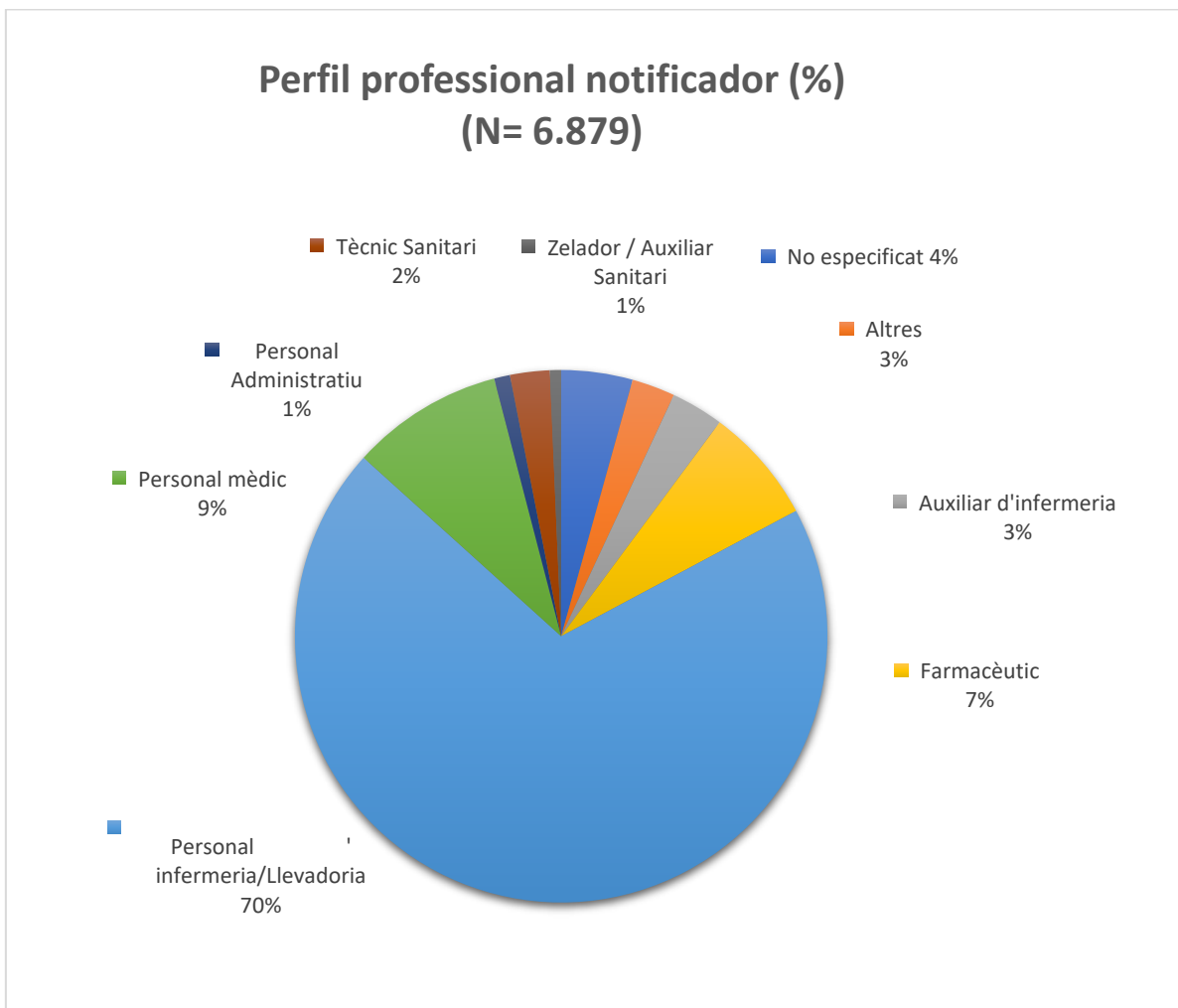

Figura 11. Personal notificador hospitalari expressat en percentatges

3.7 Notificacions segons l'edat del pacient

El nombre d'incidents augmenta amb l'edat dels pacients, excepte els menors d'un any, que presenten un major nombre de notificacions que entre 1 i 30 anys (figura 12).

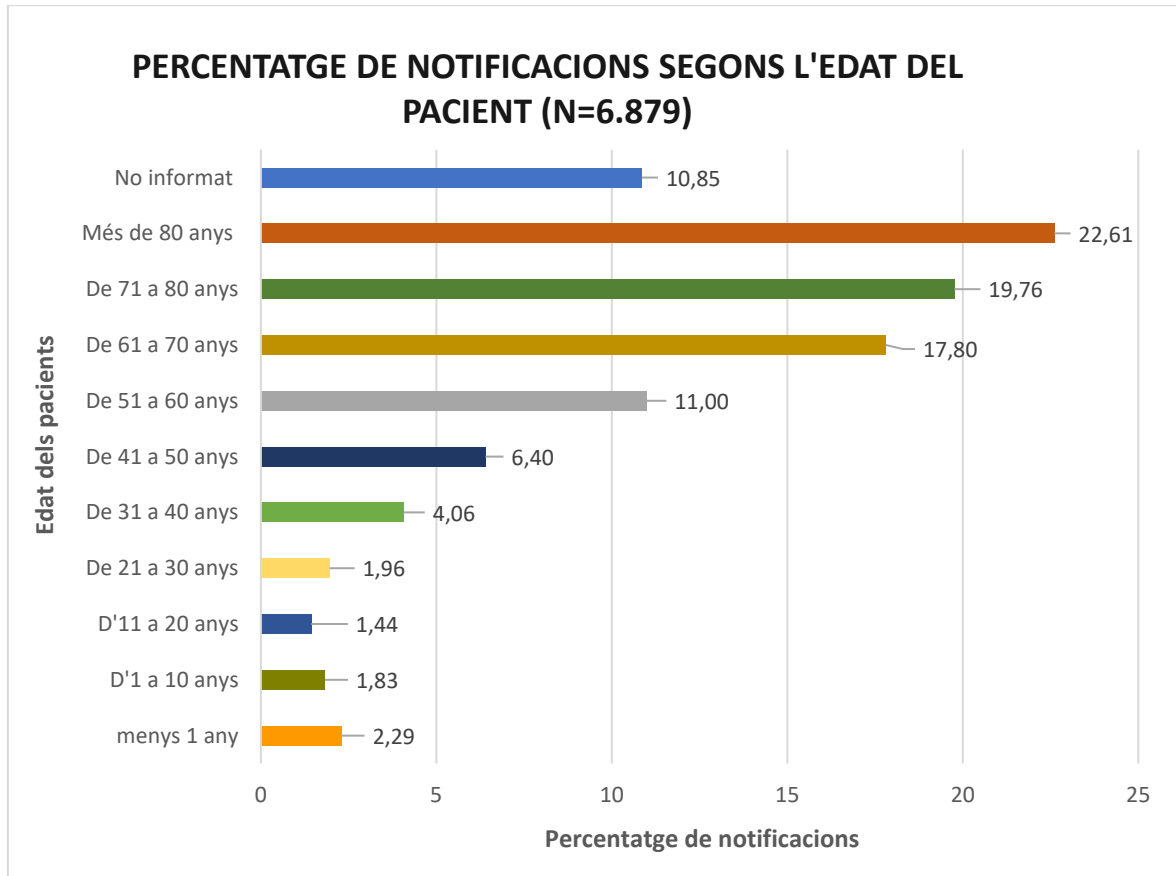

Figura 12. Notificacions en funció de l'edat del pacient expressat en percentatges

3.8 Notificacions segons la gravetat de l'incident

Els incidents amb una gravetat mínima són els que presenten un major percentatge de notificacions (36,04%) (**annex 4.1**) (figura 13).

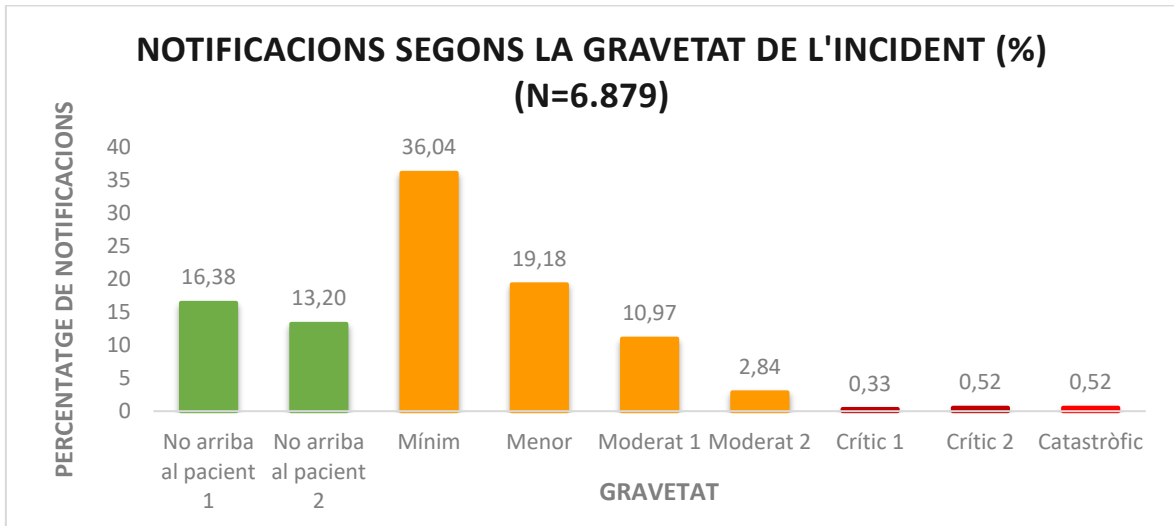

Figura 13. Notificacions als hospitals d'aguts en funció de la gravetat dels incidents expressat en percentatges

Els errors més greus representen un 1% del total. La majoria dels incidents notificats en l'àmbit hospitalari arriba al pacient, però no li causa dany (69%) (figura 14).

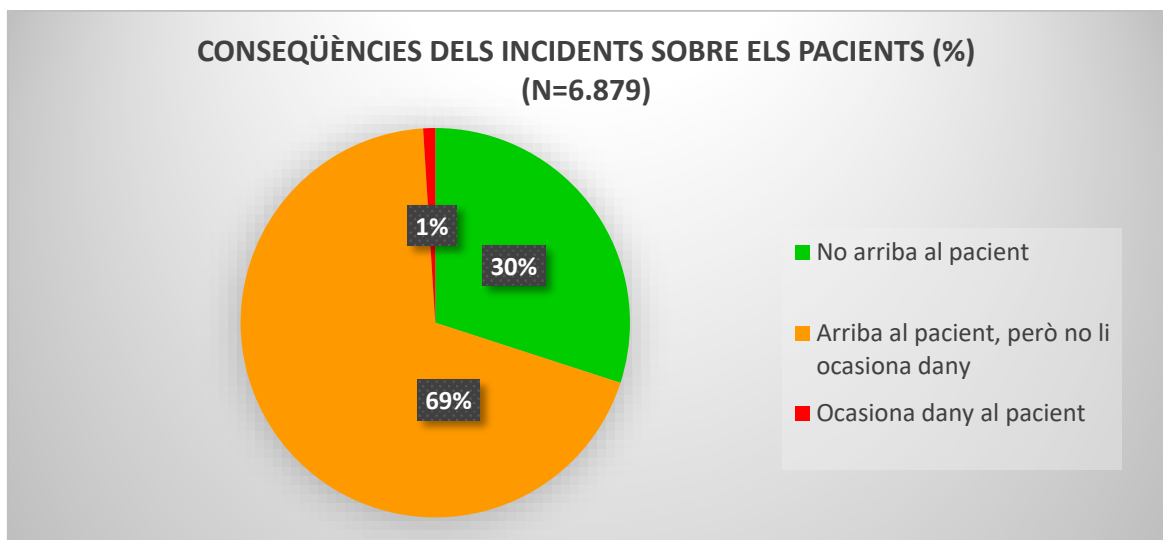

Figura 14. Classificació, en percentatges, dels incidents segons les conseqüències sobre els pacients

3.9 Notificacions segons els factors contribuents

A la figura 15 es mostren les circumstàncies, accions o condicions que han jugat un paper en l'origen o en l'evolució d'un incident o que han augmentat el risc que es produeixi. Cal tenir present que un incident pot estar relacionat amb més d'un factor contribuent, però també ens en podem trobar que no se'ls hi hagi atribuït cap relació. Es pot veure que els factors que més influeixen en els incidents són els relacionats amb el pacient (32,29%), seguits de prop pels factors relacionats amb el professional (31,49%). Tot seguit a les figures 16, 17 i 18 es desglossen les circumstàncies que poden influir en cada factor i quines hi influeixen més.

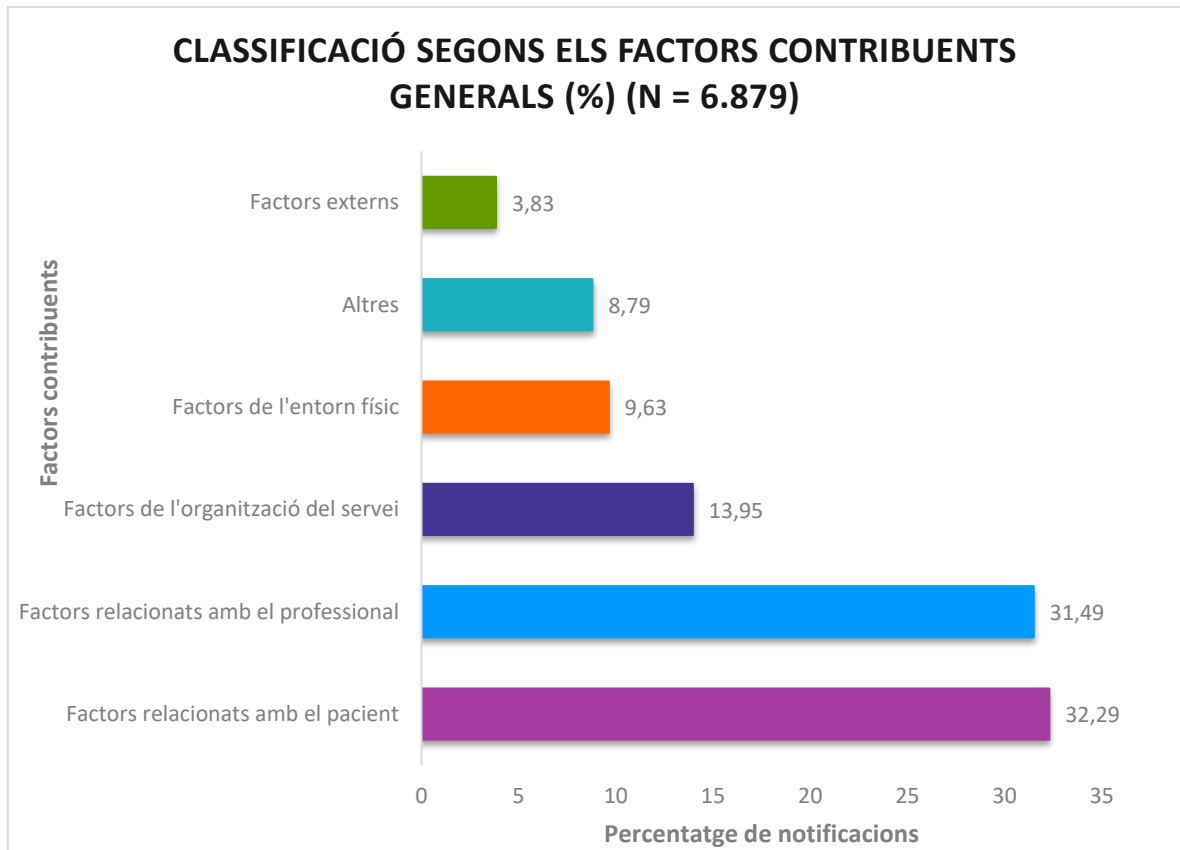

Figura 15. Classificació segons els factors contribuents generals. Notificacions expressades en percentatges

La complexitat clínica i les malalties associades (22,62%) tenen una major influència com a factors contribuents relacionats amb el pacient (figura 16).

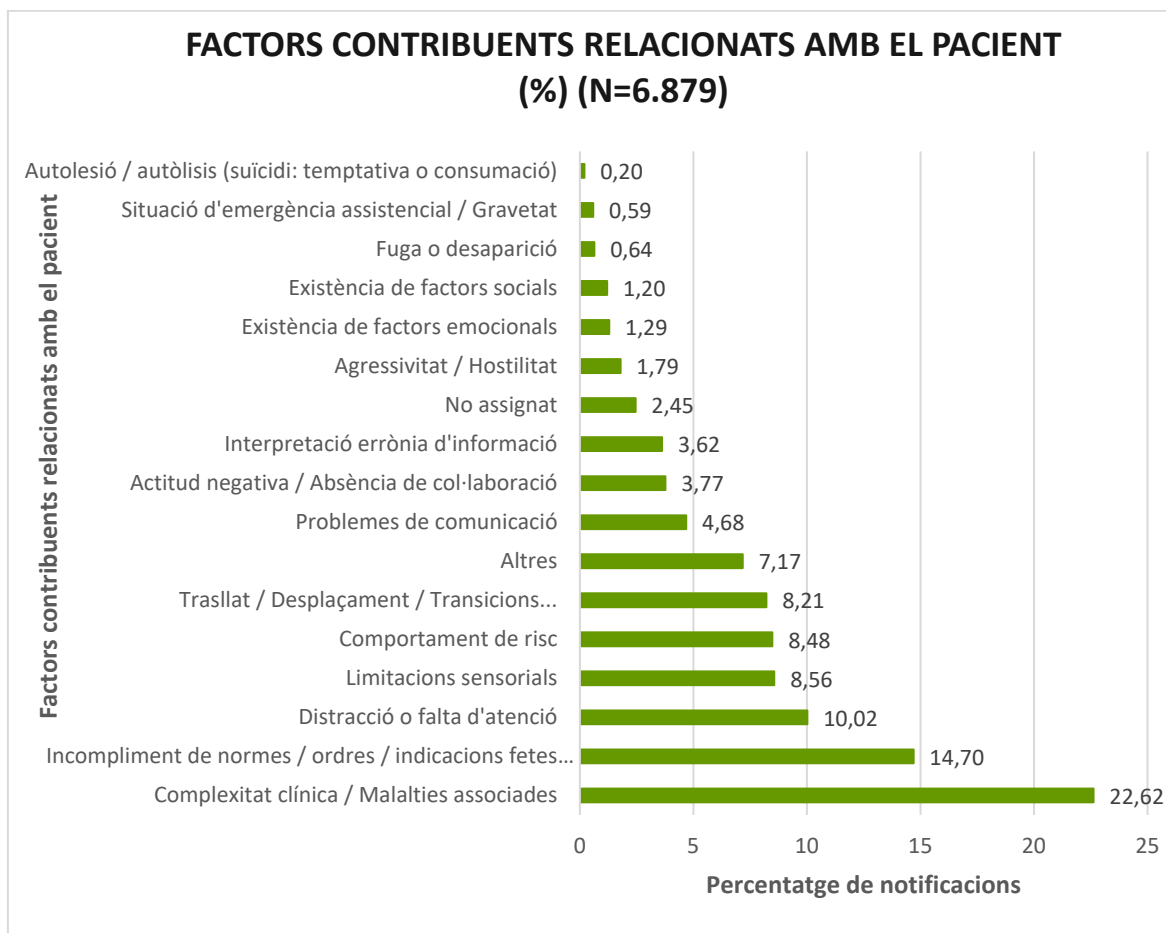

Figura 16. Classificació segons els factors contribuents relacionats amb el pacient. Notificacions expressades en percentatges

Les distraccions o la falta d'atenció (18%) i els errors tècnics (lapsus, descuits o errors) (18%) són els factors relacionats amb els professionals que contribueixen més al fet que es produeixin incidents (figura 17).

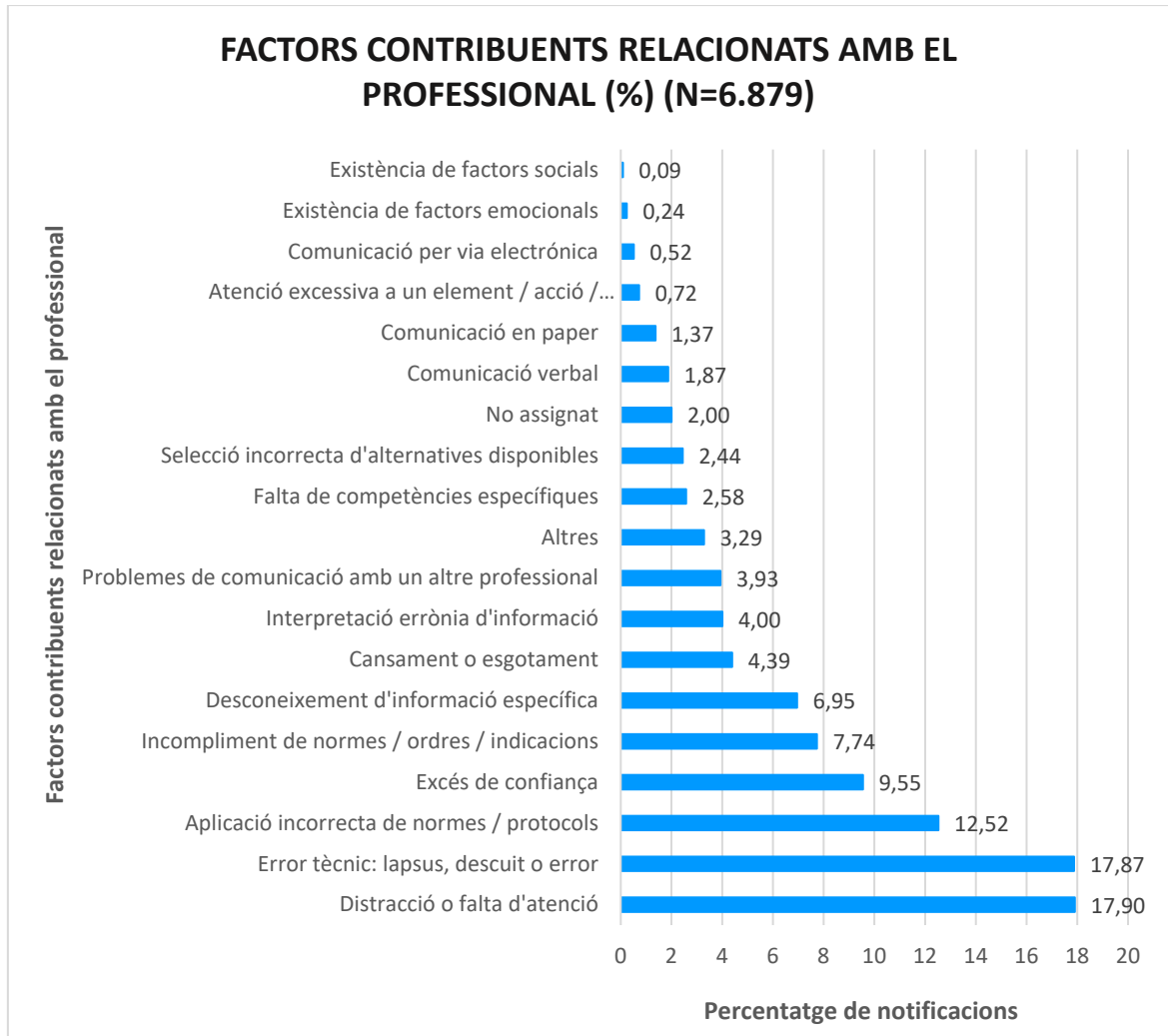

Figura 17. Classificació segons els factors contribuents relacionats amb el professional. Notificacions expressades en percentatges

Els factors relacionats amb l'organització que contribueixen majoritàriament al fet que es produeixin incidents als hospitals d'aguts són els relacionats amb protocols, directrius, polítiques, procediments o processos (22,08%) (figura 18).

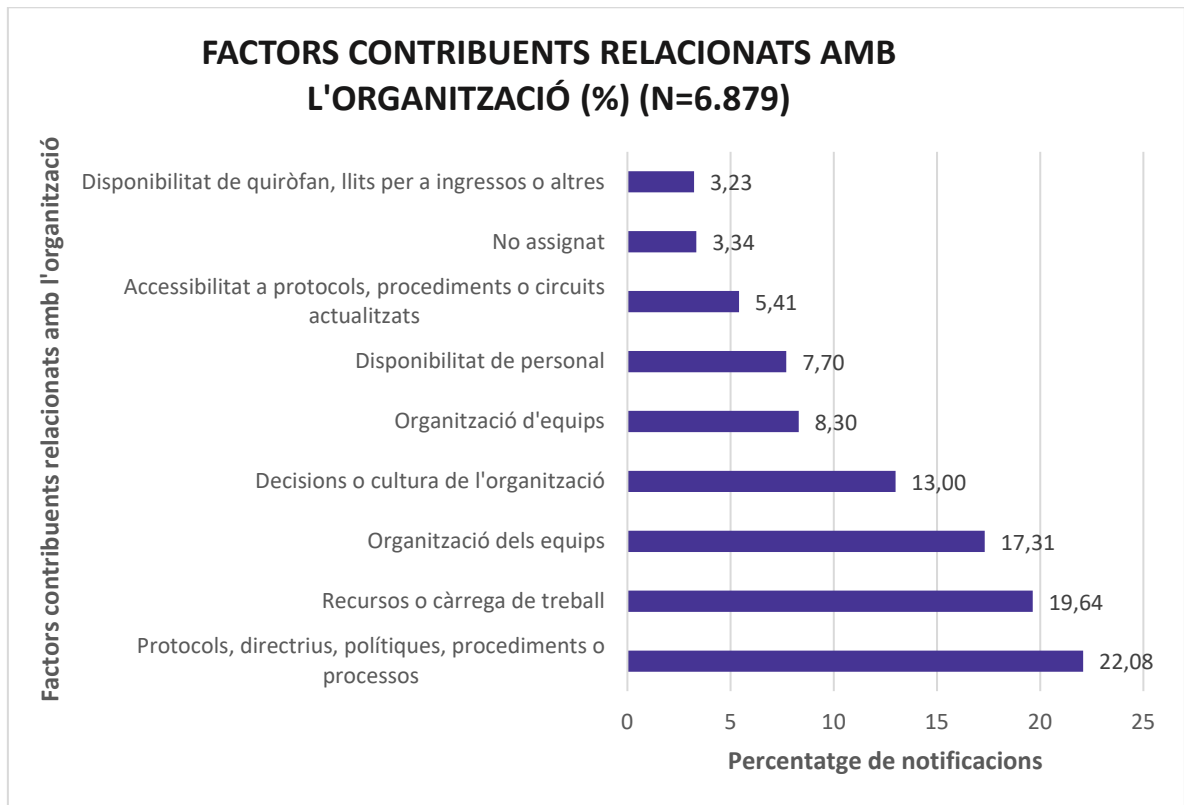

Figura 18. Classificació segons els factors contribuents relacionats amb l'organització. Notificacions expressades en percentatges

3.10 Notificacions segons la probabilitat que es produeixi l'incident

La figura 19 mostra com es distribueix en els hospitals d'aguts la possibilitat que es torni a produir l'incident. Aproximadament, el 45% dels incidents és probable o freqüent que tornin a tenir lloc ([annex 4.2](#)).

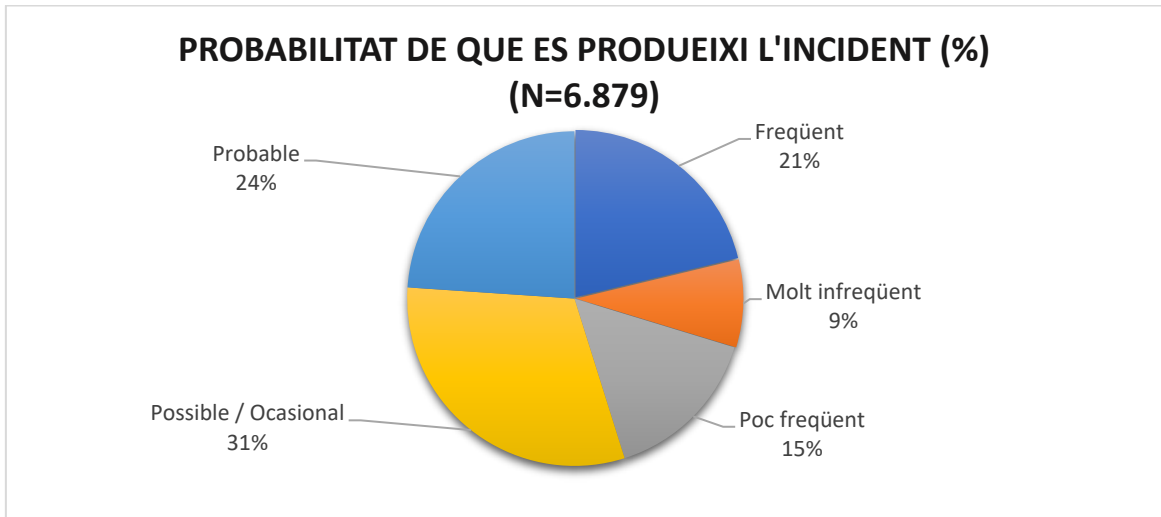

Figura 19. Classificació segons la probabilitat que es produeixi de nou l'incident. Notificacions expressades en percentatges

3.11 Notificacions segons el risc

A la figura 20 s'observa que un 51% dels 6.879 incidents tenen un risc baix que es tornin a produir ([annex 4.3](#)).

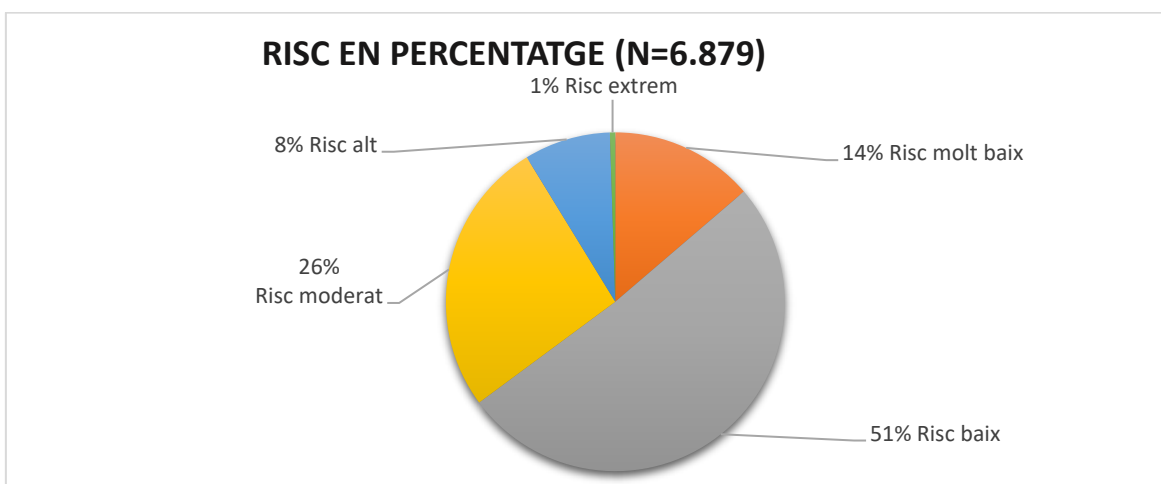

Figura 20. Classificació segons el risc. Notificacions expressades en percentatges

4 Annexos

4.1 Gravetat

- **No arriba al pacient 1:** circumstància amb capacitat de causar error.
- **No arriba al pacient 2:** l'error s'ha produït, però s'ha detectat abans que arribés al pacient.
- **Mínim:** l'error no ha produït lesió al pacient.
- **Menor:** el pacient ha requerit observació, però no s'ha produït lesió.
- **Moderat 1:** ha requerit tractament del pacient i/o li ha ocasionat lesió temporal.
- **Moderat 2:** ha requerit hospitalització o s'ha allargat i ha ocasionat lesió temporal.
- **Crític 1:** ha produït una lesió permanent al pacient.
- **Crític 2:** ha produït en el pacient una situació propera a la mort.
- **Catastròfic:** ha produït la mort del pacient o hi ha contribuït.

4.2 Probabilitat

- **Molt infreqüent:** poc probable que es repeteixi – pot succeir només en circumstàncies excepcionals (més de 5 anys).
- **Poc freqüent:** pot succeir en algun moment cada 2 - 5 anys.
- **Possible/ocasional:** és possible que torni a succeir o que succeeixi 1 - 2 vegades l'any.
- **Probable:** pot succeir sota diverses circumstàncies diverses vegades l'any.
- **Freqüent:** és esperable que torni a succeir en les properes setmanes o mesos.

4.3 Risc

- **Risc molt baix:** verificació de possibles tendències de presentació a tot l'hospital.
- **Risc baix:** verificació de possibles tendències de presentació a l'àrea o al servei afectat.
- **Risc moderat:** requereix una valoració de l'incident i el seguiment de possibles tendències de presentació al servei afectat.
- **Risc alt:** requereix una anàlisi detallada de l'incident i l'adopció de mesures per difondre a l'àrea o al servei afectat.
- **Risc extrem:** és requereix una anàlisi detallada de l'incident i l'adopció de mesures immediates per difondre a tot l'hospital.